

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Конституція України визначає основні засади організації публічної влади в країні, окреслює правову модель організації державної влади, місцевого самоврядування і влади в Автономній Республіці Крим. В Основному Законі окремим розділом регулюються питання організації й діяльності територіальної громади та її органів, формування місцевих бюджетів і управління комунальною власністю. Таке конституційно-правове регулювання відповідає вимогам Європейської Хартії місцевого самоврядування стосовно юридичної інституціоналізації даного політико-правового явища.

Сучасна Конституція України закріпила головні на момент її прийняття положення щодо організації та діяльності муніципальної влади. Оскільки законодавець врегулював суспільні відносини в сфері управління територіями за відсутності досвіду існування цього інституту у власній державі, частина норм за своїм внутрішнім змістом відтворюють радянську модель організації влади і управління. Це перш за все має прояв у територіальній організації влади, визначення адміністративної складової й нормотворчої функції суб'єктів самоврядування.

Більш ніж 15-річний досвід вітчизняної конституційної практики держави, суспільно-політичні зміни останнього часу привели до масового обговорення питання децентралізації публічної влади. При цьому акцентується увага на перерозподілі повноважень між центром і регіонами шляхом збільшення ролі місцевого самоврядування в управлінні місцевим розвитком. Як результат, виникає питання про роль Конституції України у фіксації цього процесу, окреслення меж конституційного регулювання засад організації муніципальної влади, ролі законодавства й визначення сектору локального регулювання місцевого життя, що є природним для децентралізації.

Муніципальне право має складну джерельну базу, що зумовлено комплексністю проявів інституту місцевого самоврядування. Якщо використовувати поняття «джерело права» в широкому розумінні, не зводячи його до поняття «форма прояву та існування права», то сукупність політичних, юридичних, економічних, соціальних, політичних тощо чинників є основою формування муніципального права. Конституція України як документ, що формує правовідносини й безпосередньо впливає на розвиток інших суспільних відносини практично у всіх сферах життєдіяльності держави, безпосередньо визначає зміст муніципального права, його структуру і напрями розвитку.

Ведучи мову про перспективи розвитку місцевого самоврядування і муніципального права в залежності від конституційно-правового регулювання в сучасній державі, необхідно виокремити ті складові, що потребують коригування з огляду сучасних тенденцій демократизації суспільства й оптимізації управління на місцевому рівні (змістовні перетворення основного джерела муніципального права). В той же час межі таких юридичних коригувань, встановлення норм, що відсилають до інших джерел права, розширення кола регулювання з боку основного джерела (формальна сторона) підлягають достатньо ґрунтовному опрацюванню.

На нашу думку, проводячи будь-які системно-структурні перетворення в організації місцевої влади через прийняття змін та доповнень до Основного Закону держави, необхідно виходити із розуміння можливого й необхідного в регулюванні певних сфер життєдіяльності місцевого населення за допомогою власних актів. Вбачається, що в цьому аспекті перетворення носитимуть найпроблемніший характер, що зумовлюється відсутністю належного розуміння місця і ролі місцевого самоврядування в сучасному українському суспільстві.

Досвід країн Європи в конституційно-правовому регулюванні свідчить про значну варіативність у регулюванні в конституції

питань, що пов'язані з організацією місцевої влади. Проте будь-який документ доводить належність місцевого самоврядування до інститутів громадянського суспільства, що є основним партнером серед останніх в управлінні суспільства та держави. Як результат, формування системи муніципального права відбувається переважно за рахунок джерел, що є формою прояву волі місцевого населення.

Отже, конституційна реформа, що є передумовою муніципальної та адміністративно-правової реформи, зумовить структурні зміни муніципального права як галузі, що регулює організацію місцевого управління розвитком територій. Це пов'язуватиметься із визначенням територіальної основи й необхідності здійснення муніципальної влади в межах існуючих територіальних одиниць, створенням штучних адміністративно-територіальних округів, визначення адміністративної структури, окреслення статусу територіальних громад й взагалі місцевого населення, регулювання основних засад здійснення влади членами територіальних громад, формування місцевих бюджетів, управління власністю, адміністративний та судовий контроль за діяльністю органів самоврядування, порядок формування та відповідальність зазначених структур тощо.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА **ЯК ВИМОГА СУЧАСНОСТІ**

Збірник тез доповідей та наукових повідомлень
учасників науково-практичної Інтернет-конференції

25 червня 2014 р.

м. Харків

Конституційна реформа як вимога сучасності: збірник тез доповідей та наукових повідомлень учасників науково-практичної Інтернет-конференції (Харків, 25 червня 2014 р.) / За заг. ред. А.П. Гетьмана. – Х.: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 2014 – 81 с.

Адреса редакційної колегії:
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77,
Харків,
61024,
Україна

Тези друкуються мовою оригіналу,
відображають позицію автора,
який несе відповідальність за зміст